

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
Τετάρτη 7 Ιουνίου 2017

A₁.

Στην ομιλία του ο Ακαδημαϊκός Γρηγόρης Σκαλκέας έχει ως κεντρικό θέμα την επιστήμη και κυρίως την ευθύνη του επιστήμονα στη σύγχρονη εποχή. Προσδιορίζοντας, αρχικά, την έννοια και το ρόλο της επιστήμης ως φορέα της γνώσης, αποσαφηνίζει τις διαφορές της συγκριτικά με την τεχνολογία που υπηρετεί πρακτικά τον άνθρωπο. Διαπιστώνει, στη συνέχεια, ότι σήμερα υποβαθμίζονται οι ανθρωπιστικές επιστήμες, ότι υποσκάπτεται το ήθος, αφού περιορίζεται –λόγω της σύγχρονης τεχνολογίας και της εξειδίκευσης – το αίσθημα ευθύνης και η διορατικότητα του επιστήμονα. Για να σωθεί το κύρος και το ήθος των επιστημόνων, ο συγγραφέας επικαλούμενος και τον Α. Αϊνστάιν, δηλώνει πως απαιτείται οι επιστήμονες να είναι υψηλού ήθους και πνευματικότητας, ολοκληρωμένες προσωπικότητες.

Λέξεις: 108

B₁.

α. Λάθος β. Λάθος γ. Σωστό δ. Σωστό ε. Σωστό

B₂.

α) i) Σύγκριση – Αντίθεση
[**Επιστήμη** (προσηλωμένη...γνώσης) – **Τεχνολογία** (αξιοποίηση...του ανθρώπου)]

ii) Παράδειγμα: αναφορά στον Αϊνστάιν

β) βέβαια: αντίθεση
εάν: υπόθεση → εναντίωση
όμως: αντίθεση
για τούτο: αιτιολόγηση
δηλαδή: επεξήγηση

B₃.

α)

- Η επιστήμη ως **διαρκής (ακατάλαυστος, αδιάλειπτος, συνεχής)** αγώνας του ανθρώπου.
- η επιστήμη παραμένει **αφοσιωμένη (ταγμένη, επικεντρωμένη)** στην κατάκτηση της γνώσης.
- Η προώθηση των φυσικών επιστημών και η έκρηξη της τεχνολογίας [...] **ξυπνούν (δημιουργούν, γεννούν)** απορίες.
- το άγχος και η αγωνία **αποξενώνουν (απομακρύνουν, αποπροσωποποιούν)** [...] την πνευματική ολοκλήρωση του ανθρώπου.
- κάθε επιστημονικό επίτευγμα [...] θα αποβεί [...] **επιζήμιο (καταστροφικό, εχθρικό)**.

β)
συγκεκριμένο: αφηρημένο
βελτίωσε: υποβάθμιση
ευθύνη: ανευθυνότητα
υλική: άυλη
ελευθερία: εξάρτηση

Β₄.

α)

Ο συγγραφέας με το ασύνδετο σχήμα επιδιώκει να προσδώσει ροή ζωντάνιας στο λόγο του: «η σύγχυση πραγματικών και πλασματικών αναγκών, η πνιγηρή εντατικοποίηση του ρυθμού της ζωής στις μεγαλουπόλεις, η εσωτερική μοναξιά, το άγχος...». Η παράθεση με χρήση ασύνδετου σχήματος όλων αυτών των υποκειμένων εντείνει την έννοια του ρήματος «αλλοτριώνουν». Δίνει, έτσι, στον αναγνώστη το ερέθισμα για να προβληματιστεί σε βάθος για το διασυρμό του ανθρωπισμού στις μέρες μας.

β)

Ο συγγραφέας με τη χρήση του ρητορικού ερωτήματος επιδιώκει να κεντρίσει το ενδιαφέρον του εκάστοτε αναγνώστη, ώστε αυτός να προβληματιστεί και να συνειδητοποιήσει την απάντηση του ρητορικού ερωτήματος, η οποία ακολουθεί (τα ευγενή...ανθρώπων). Έτσι, ο συγγραφέας επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει το αναγνωστικό κοινό, όσον αφορά την υπονόμευση του ανθρωπισμού στις μέρες μας. Άλλωστε, το ρητορικό ερώτημα προσδίδει ζωντάνια και αμεσότητα στο κείμενο.

Γ₁.

Η παρούσα παραγωγή λόγου είναι ενδεικτική ως προς το περιεχόμενο και το ύφος.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

Προσχεδιασμένη ομιλία

Πρόσωπο: κυρίως α' πληθυντικό

Ύφος: ημιεπίσημο, ζωντανό, σε κάποια σημεία στοχαστικό

Προσφώνηση:

Αξιότιμη κ. Λυκειάρχη

Σεβαστοί καθηγητές-καθηγήτριες

Αγαπητοί συμμαθητές-συμμαθήτριες

Κυρίες και κύριοι

Πρόλογος:

Αφορμή: η αποφοίτηση από το Λύκειο (κλείνει ένας κύκλος σπουδών, ανοίγει ένας άλλος, τον οποίο οι αποφοιτούντες– υποψήφιοι των ΑΕΙ οραματίστηκαν και για τον οποίο αγωνίστηκαν.

Θέμα – θέση: Διεκδικώντας μια θέση στα Πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας μας...

+ Ορισμός επιστήμης (συστηματική γνώση που επαληθεύεται)

Οι επιστήμονες ως υπηρέτες της Αλήθειας και μέσω αυτής ως οδηγοί στην ανοδική πορεία της ανθρωπότητας πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με ήθος αντίστοιχο του χρέους τους.

Κύριο μέρος:

Ρόλος της επιστήμης.

Πέρα από τη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων του ανθρώπου η επιστήμη μπορεί να φωτίσει την ανθρωπότητα, ώστε να αντιμετωπιστούν τα σύγχρονα προβλήματα.

- Ειδικότερα: στην έντονα παρούσα και πολυσυζητημένη οικονομική κρίση στη χώρα μας η λειτουργία των επιστημών (οικονομίας, κοινωνικής ψυχολογίας, νομικής, μαθηματικών...) θα είχε ως αποτέλεσμα:
 1. την –με μειωμένο οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος- αύξηση της αποδοτικότητας.
 2. τον πλήρη και επιτυχημένο επαγγελματικό προσανατολισμό (ψυχομετρικές μέθοδοι, έρευνα αγοράς, στατιστική, κοινωνιολογία...), ώστε να επανδρωθούν οι διάφοροι τομείς εργασίας με άτομα που είναι καταρτισμένα στο επάγγελμα που προάγει τις ικανότητές τους (→ παραγωγικότητα, ποιότητα αποτελέσματος) και αποτελεί πεδίο προβολής των ονείρων τους.
- Σφαιρικότερα, σε παγκόσμιο επίπεδο: οικολογική καταστροφή (εναλλακτικές προτάσεις που θα μετατρέψουν τις ρυπογόνες τεχνολογίες σε φιλικές προς το περιβάλλον, εκτιμώντας δευτερευόντως το οικονομικό κόστος).
- Αλλοτρίωση του ανθρώπου: οι ανθρωπιστικές επιστήμες (κοινωνιολογία, ψυχολογία, οικονομία, φιλολογία...) έχουν ως αντικείμενό τους τον άνθρωπο, ως αυθύπαρκτη οντότητα και ως οργανωμένο σύνολο. Οι μέθοδοι καλλιέργειας (νοητικής, ψυχικής...) του ανθρώπου τον ασπιδώνουν έναντι των όποιων αλλοτριωτικών διαδικασιών.
- Αρρώστιες – επιδημίες που αντιμετωπίζονται αισίως λόγω της αφοσίωσης των επιστημόνων στην καταπολέμησή τους.
- Η υπόθεση της διεθνούς ειρήνης δεν θα διασφαλισθεί εάν οι χρησιμοθηρές τεχνοκράτες –απανταχού – δεν καλλιεργήσουν το ήθος τους. Γι' αυτό κατάλληλοι είναι οι ανθρωπιστές επιστήμονες που ως εκπαιδευτικοί, ως γονείς, ως πρότυπα ήθους και πνευματικής ελευθερίας μπορούν να μετουσιώσουν τον σύγχρονο ωφελμιστή, κυνικό, κερδοσκόπο σε άνθρωπο που συνυπάρχει αρμονικά με τον όμοιό του· ειρηνιστή.

Ηθικά εφόδια του επιστήμονα

Εκτός από γνωστική επάρκεια και εύρος αντίληψης, οξεία κριτική ικανότητα και, βέβαια, καλλιεργημένη φαντασία (→ δημιουργικότητα) ο επιστήμονας ως προσωπικότητα πρέπει να έχει διαμορφώσει και το ήθος που απαιτείται για κάθε πνευματικό άνθρωπο.

- Υπευθυνότητα (ανάληψη του χρέους – διορατικότητα / πρόβλεψη)
- Αίσθηση δικαίου → συνείδηση
- Ελευθερία ψυχής (→ να μην υποδουλώνεται σε πάθη, σκοπιμότητες, εθισμούς που υποσκάπτουν / εμποδίζουν το έργο του).
- Γενικότερα, δημοκρατικό ήθος – συλλογικό πνεύμα
- Θάρρος – αγωνιστικότητα, προκειμένου να αντιστέκεται σε οποιονδήποτε εκβιάζει, εμποδίζει, αποπειράται να εκποιήσει το έργο του.
- Ταπεινοφροσύνη: συναίσθηση της ασημαντότητας του «εγώ» μπροστά στο σύνολο, την ανθρωπότητα, το σύμπαν (η φρίκη με υποκείμενο τον άνθρωπο οφείλεται συχνά σε διογκωμένα «εγώ»).
- Αγάπη για το έργο του και για τον άνθρωπο, ώστε να υπηρετεί ανιδιοτελώς και γεναιόδωρα και τα δύο.

Επίλογος

Στην εποχή μας που κυριαρχούν τα είδωλα και κάθε είδους διαστρέβλωση της πραγματικότητας ο επιστήμονας – ίνδαλμα είναι το αντίδοτο. Υπηρετώντας την αλήθεια και ακτινοβολώντας ως φορέας ιδανικών μπορεί να αναδείξει το ρόλο της επιστήμης, όντας ο ίδιος σωτήριο πρότυπο για την ανθρωπότητα.

Ευχαριστώ για τη συνύπαρξή μας στα χρόνια του Λυκείου, τις γνώσεις και τα βιώματα που μοιραστήκαμε και για την προσοχή σας

ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
 ΑΡΕΤΗ ΚΑΠΡΑΛΟΥ
 ΕΚΘΕΣΙΟΛΟΓΟΣ - ΠΟΛΙΤΕΙΟΛΟΓΟΣ
 ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ